

فوت و فن

یادداشت

فوت و فن

اینترنت؛ چاقوی دو لبه!

گفت و گو با محمد مهدی امیرواقفی

مدرس و عضو هیأت تألیف کتاب درسی تفکرو سواد رسانه‌ای و فعال رسانه

امیرحسین علی‌نیافر

نوجوانه

شاید حتی نزدیک‌تر از انسان‌ها با آن سر و کار داریم. صبح درحالی که چشم‌های مان پف کرده و مادر و پدر اصرار دارند که صبحانه نخورده به مدرسه با دانشگاه نرویم، سراغ او می‌رویم. رمز تلفن همراه را می‌زنیم تا حداقل ببینیم در زمانی که خواب بوده‌ایم چه خبر بوده است. در این شماره از نوجوانه یک شخص را زیر ذره بین قرار داده‌ایم، شخصی که کم‌کم دارد راه رفتن را یاد می‌گیرد و شاید یک روز جای بعضی از شغل‌ها را بگیرد و دیگر نیازی به نیروی انسانی و... نباشد. به همین دلیل پای گفت‌وگو با محمد مهدی امیرواقفی، مدرس و عضو هیأت تألیف کتاب درسی تفکر و سواد رسانه‌ای و فعال رسانه نشستیم تا از این دنیای عجیب برای ما بگوید.

البته باید دید نیت استفاده‌کنندگان در چیست یک دکتر با همان چاقو می‌تواند هزاران نفر را درمان کند اما یک نفر دیگر می‌تواند صدمه به دیگری بزند.

از نظر شما جای چه چیزی در دنیای فناوری خالی است؟
به نظرم جای خیلی چیزها خالی است و هنوز خیلی کارها وجود دارد که می‌تواند در دنیا انجام شود. در این بازی ما فکر می‌کنیم تمام نقشه را رفته‌ایم اما حقیقت ماجرا این است که هنوز خیلی از مراحل باقی مانده است. باید جلوتر برویم و قسمت‌های کشف نشده را پیدا و نقشه بخش تاریک این بازی را روشن کنیم.

تا به حال شده از دنیای مجازی خسته شوید؟ چگونه می‌توانیم بین دنیای مجازی و واقعی خود حد و مرز قائل باشیم. من می‌خواهم این طوری بگویم که آیا شده تا به حال از زندگی خسته و ناامید شوید؟

قطعا آدم خسته می‌شود و باید استراحت یا تازه‌سازی کند تا دوباره بتواند کار و زندگی خود را آغاز کند پس این فرایند طبیعی است که ما از فضای اینترنت نیز خسته شویم. می‌خواهم این موضوع را به فوتبال ربط بدهم، فرض کنید یک تیم فوتبال در یک جام وجود دارد که در بازی سوم خود نیاز دارد به دو گل و به شدت بازیکنان آن تیم خسته هستند. دو حالت وجود دارد، در حالت اول تیم با حالت خسته بازی می‌کند و نمی‌تواند دو گل بزند و حذف می‌شود اما در حالت دوم تیم با همان حال و با ساق‌های خسته تا دقیقه ۹۰ بازی جانانه بازی می‌کند. من آدمی هستم که تا دقیقه ۹۰ این زندگی تلاش می‌کنم.

به نظر شما هوش مصنوعی می‌تواند جای مشاغل را بگیرد؟
قطعا هوش مصنوعی جای بعضی مشاغل را می‌گیرد. اما می‌توانم به یقین بگویم که نمی‌تواند جای بعضی مشاغل را بگیرد. برای مثال می‌تواند جای کار طراحی عادی و غیر خلاق را راحت بگیرد. اما خیلی باید پیشرفت کند که جای فلان استادی که طراحی‌هایش خیلی خاص است را بگیرد. در ماجرای آینده دنیا باید آن قدر شما خلاق و آینده‌نگر باشید که خود شما ارزش داشته باشید. باید شما حداقل مهارت‌های پنج‌پایه سال آینده را یاد بگیرید و مهارت‌هایی که در سال ۲۰۲۰ یاد می‌گیرید، قطعا با مهارت‌هایی که ۱۰ یا ۲۰ سال گذشته‌اش آموزش دیده‌اید فرق دارد.

دنیای بی‌اینترنت، یا با اینترنت؟ چرا؟
من آدم به عقب برگشتن نیستم. دنیای با اینترنت، دنیای توانمند تر، دنیای آینده. من از آینده نمی‌ترسم. من باید خودم را برای آینده آماده کنم، مادر ادبیات دینی خودمان هیچ وقت نگفتم که برگرد به ۱۰ یا ۲۰ سال گذشته و زندگی کن. همیشه گفته‌ایم امید به آینده داشته باش و امید به دانستن و رشد و پیشرفت وجود دارد.

دنیا را آینده‌پژوهی کنم. شاید برای شما جالب باشد اما امسال نسل اینترنت 6G رونمایی شده یعنی سه نسل بعد از 3G و می‌گویند نسل هفت اینترنت بدون ابزار است که واقعا برای من خیلی عجیب است. منتظر هستم تا ببینم نسل هفتم چگونه خواهد بود. به نظرم برای همه ما غیر قابل تصور است. فناوری با این که روز به روز خارق‌العاده و عجیب می‌شود، اما در عین حال در حال تبدیل شدن به یک موجود ترسناک نیز هست.

کجا و چه زمانی اینترنت خیلی به کمک ما می‌آید؟
به باور من اینترنت و رسانه در واقع به یکی از ابزارهای اصلی معیشت و زندگی ما در حال حاضر تبدیل شده است. می‌توانم به تغییر ساعت در امسال اشاره کنم که طبق روال همیشگی ساعت، جابه‌جا نشد و بعضی از نرم‌افزارها به صورت خودکار ساعت را جابه‌جا نکردند و این فقط جنبه اعتقادی ماجراست. از دیگر ماجراهای ممکن این را می‌توانم مثال بزنم که شاید یک روز صبح زود وقتی شما توان خرید نان را ندارید، می‌توانید با استفاده از نرم‌افزارهای مختلف، نان تهیه کنید و به وسیله پیک، جلوی در خانه تحویل بگیرید. سپس می‌توانید یک خودرو درخواست کنید تا به محل کارتان برود. اینترنت واقعا می‌تواند همه جا در کنار شما یار و دوست شما باشد.

اکنون در کجا و در چه حالتی اینترنت به ضرر ماست؟ من به این باور ندارم که بهره‌مندی از اینترنت به ضرر ما باشد. شما آیا می‌توانید بگویید استفاده از خودرو به ضرر ماست؟

بله ممکن است با همان خودرو بد رانندگی کنم و حتی یک نفر را به قتل برسانم. حتی اقوام یا پدر و مادر من می‌توانند به وسیله خودرو صدمه ببینند، در نتیجه استفاده از خودرو آیا بد است؟ به نظرم اینترنت هم مانند یک ماشین است و شما می‌توانید جدا از بهره‌برداری مثبت، از آن سوءاستفاده کنید و مانند یک چاقوی دو لبه است. این ماجرا هم به ارائه‌دهنده اینترنت و نیز مصرف‌کننده اینترنت مربوط می‌شود. من می‌توانم در بستر اینترنت یک بازی درست کنم که مضر باشد یا برعکس یک بازی بسازم که مفید باشد. من حتی به عنوان مصرف‌کننده می‌توانم از یک بازی بد استفاده کنم و یا م از همان بازی، خوب بهره ببرم.

چگونه می‌توانیم برای پیشرفت خودمان، از اینترنت و فضای مجازی استفاده سالم داشته باشیم؟

بعضی‌ها می‌گویند چاقو را می‌توان هم در عمل جراحی و هم دیگر جای استفاده کرد. به نظرم ربطی به خود چاقو ندارد بلکه به خود کاربر و مصرف‌کننده ارتباط دارد. یعنی باید توانمند شده باشم تا از این چاقو بتوانم استفاده مفید کنم. به نظرم باید آموزش، راهکار، کاربرد و استفاده‌های مفید از اینترنت را به افراد مختلف آموزش داد تا بتوانند از آن استفاده درست کنند.

اولین مواجهه شما با اینترنت کجا و چه زمانی بود؟

پرنک‌ترین خاطره من با اینترنت سال ۲۰۰۰ میلادی مصادف با بازی‌های جام ملت‌های اروپا بود. در آن زمان در محل کار پدرم مشغول جست‌وجو در اینترنت می‌شدم. آن زمان بیشتر علاقه به جست‌وجو درباره بازیکنان فوتبال، تماشاگران و حال و هوای بازی‌های جام ملت‌های اروپا و جام جهانی ۲۰۰۲ داشتم و این خاطره برای من هنوز تا اکنون باقی مانده است.

تا چند سال بعد از آن سال، متوجه شدم پدرم از قصد من را با اینترنت آشنا کرد تا متوجه جست‌وجوهای من در این فضا شود.

در زمان نوجوانی شما، اینترنت را بیشتر با چه خوبی و بدی‌هایی می‌شناختند؟

در زمان ما پیام‌رسان‌های یاهو بود. البته پیام‌رسان‌های مختلفی غیر از یاهو وجود داشت. کم‌کم با جلورفتن زمان، در زمان دانشجویی با برنامه فیس‌بوک آشنا شدم.

در واقعیت من اینترنت و تعامل در آن را از پدر و خانواده یاد گرفته‌ام. طبیعتا در آن زمان مانند اکنون بدی و خوبی‌های بسیار زیادی داشت؛ برای مثال می‌توانم به این موضوع اشاره کنم که من در زمان مدرسه، به دلیل مثبت بودن نمی‌توانستم سوالات خودم را مطرح کنم و بیشتر همین سوالات را از گوگل می‌پرسیدم. البته گاهی هم خانواده برای پاسخ به سوالاتم حضور داشتند.

در نهایت فکر می‌کنم همیشه خواسته‌ام که به صورت کاربردی رشد کنم و خدایم آن قدر آدم‌های خوبی در بین مسیرم قرار داد تا در همه لحظات از اینترنت به عنوان کار پژوهشی استفاده کنم. در حال حاضر نیز با عنوان ایده‌یابی از اینترنت استفاده می‌کنم و اینترنت در حال حاضر کمک‌کننده من است.

برنامه‌های اینترنتی محدود و سرعت کم آن زمان با اینترنت پرسرعت و دنیای عجیب الان؟ کدام را ترجیح می‌دهید؟

طبیعتا من موافق فرزند زمان بودن هستم. من می‌خواهم در فضای روز زندگی کنم و در این فضا تأثیرگذار باشم. در عصر حاضر نمی‌توانیم با محدودیت جهانی فکر و با محدودیت جهانی انگذاش باشیم. این روزها شما باید پژوهش‌های گسترده داشته باشید و از دنیا و اطرافتان باخبر شوید و در حقیقت من دنیای اینترنت پرسرعت عجیب را ترجیح می‌دهم. البته بعضی‌ها آرامش نبود اینترنت را دوست دارند اما بالاخره ما در این عصر زندگی می‌کنیم و درون غار نیستیم.

بایسترفته شدن هر چه بیشتر اینترنت، آیا هنوز چیزی برای تعجب در این دنیای فناوری وجود دارد؟

به نظرم هنوز خیلی وقت مانده تا از اینترنت و این پدیده متعجب شویم. تا به حال هر چیزی که در این دنیا رخ داده، حداقل من را متعجب نکرده به این دلیل که همیشه سعی می‌کنم مسائل روز

به نظرم هنوز

خیلی وقت مانده

تا از اینترنت و این

پدیده متعجب

شویم. تا به

حال هر چیزی

که در این دنیا

رخ داده، حداقل

من را متعجب

نکرده به این

دلیل که همیشه

سعی می‌کنم

مسائل روز دنیا را

آینده‌پژوهی کنم